

Kitab Daniel - Nomer Patang Puluh Wolu

Mbedhah Wangsit: Pentinge Pamedharan Habakuk, Rong Loh, lan Misteri Babagan “Sabèn Dina” ing Tafsir Kitab Suci

Jeff Pippenger

2024-01-12

Tambah ing kawruh kang dipralambangaké déning wahyu bab Kali Ulai iku, ing pungkasané, iku sing katulisa ana ing loro papané Habakuk.

“Kaselak karo pamedhar wangsit-wangsit sing wis dianggep déning wong-wong mau minangka kang tumrap marang wektu rawuhipun kaping kalih, ana piwulang kang mirunggan disalarasake karo kahananing wong-wong mau kang kebak rasa ora mesthi lan pangajab kang tegang, sarta nyurung wong-wong mau supaya ngentosi kanthi sabar ana ing pracaya, manawa apa kang saiki isih peteng tumrap pangretinipun, ing wektune bakal kawedhar kanthi cetha.

“Ing antaraning ramalan-ramalan mau ana uga ramalan ing Habakkuk 2:1–4: ‘Aku bakal ngadeg ana ing pangawasanku, lan mapan ana ing menara, lan bakal waspada kanggo ndeleng apa kang bakal dingandikakake Panjenengane marang aku, lan apa kang bakal dakwangsuli nalika aku ditegur. Lan Sang Yehuwah mangsuli aku, sarta ngandika: Tulisna wahyu iku, lan gawea cetha ana ing papan-papan, supaya wong kang maca iku bisa mlayu. Amarga wahyu iku isih kanggo wektu kang wus katetepake, nanging ing wekasan bakal ngandika, lan ora bakal goroh: sanadyan kaya-kaya suwe tekane, entenana; amarga mesthi bakal kalakon, ora bakal kendhat. Lah, jiwane wong kang kumalungkung iku ora lurus ana ing jerone: nanging wong mursid bakal urip marga saka pracayane.’”

“Wiwit taun 1842 pituduh sing kaparingake ana ing wangsit iki supaya ‘nulis sesanti iku lan njlentrehake kanthi cetha ana ing papan-papan, supaya wong kang maca bisa mlayu,’ wis nuwuhake ing Charles Fitch gagasan kanggo nyawisake sawijining bagan wangsit guna nggambarake sesanti-sesanti ing kitab Daniel lan Wahyu. Penerbitan bagan iki dianggep minangka panggenapaning dhawuh sing kaparingake lumantar Habakuk. Nanging nalika iku ora ana wong kang nyumurupi manawa ana sawijining tundha kang katon ing kaleksananing sesanti mau—yaiku sawijining mangsa ngenteni—uga dipratelakake ana ing wangsit sing padha. Sawisé kuciwa mau, ayat Kitab Suci iki katon banget wigatine: ‘Sesanti iku isih kanggo wektu kang wus katetepake, nanging ing pungkasané bakal ngandika, lan ora bakal goroh: sanadyan kaya-kaya tundha, tetepa ngenteni; marga temenan bakal kelakon, lan ora bakal tundha.... Wong mursid bakal urip marga saka pracayané.’ The Great Controversy, 391, 392.”

Kalih lempengé Habakuk punika, miturut sipat kenabianipun, kalih seksi. Miturut Kitab Suci, kalih seksi kedah dipun-gandhèngaken supados netepaken kayektèn.

Nanging manawa panjenengané ora kersa ngrungokaké kowé, gawanen siji utawa loro manèh bebarengan karo kowé, supaya kanthi tutuké loro utawa telu seksi saben tembung bisa katetepaké. Matius 18:16.

Nalika loro tabelé Habakuk (bagan para perintis taun 1843 lan 1850) ditumpangtindihaké siji lan sijiné, tabel-tabel mau netepaké bebener-bebener sing dadi permata ing impèné Miller. Kasalahan taun 1843, sing kaandharaké ana ing tabel kapisan, nalika ditumpangtindihaké karo tabel kapindho, netepaké wektu tundhané wahyu iku. Miller (juru pengawas simbolis saka sajarah iku) takon apa sing kudu diucapaké déning dhèwèké sajroning pasulayan ing sajarahé.

Aku bakal ngadeg ana ing pangawasanku, lan mapan ana ing menara, lan aku bakal ngati-ati supaya weruh apa kang bakal Panjenengane ngandika marang aku, lan apa kang bakal dakwangsuli nalika aku dipitulungi. Habakkuk 2:1.

Pangeran maringi pitutur marang Miller supaya nyerat wahyu punika, lan ing sajroning impenipun piyambakipun nyelehake peti ingkang ngemot wahyu punika ing sadhuwuring meja ing tengahing kamare.

Lan Pangéran mangsuli marang aku, sarta ngandika, Tulisen wahyu iku, lan cethakna ana ing loh-loh, supaya wong kang maca iku bisa lumayu. Habakkuk 2:2.

Tabel-tabel iku banjur nandhani wektu tundha lan kuciwa kang kapisan.

Amarga wahyu iku isih tumrap wektu kang wus katetepaké; nanging ing wekasané bakal medhar, lan ora bakal goroh: sanadyan katon kaya telat, tetepa nganti; awit mesthi bakal kelakon, ora bakal telat. Habakkuk 2:3.

Proses pangujian telung tataran sing kawujud amarga tambahing kawruh (permata-permata Miller) banjur dipralambangaké.

Lah, nyawané kang kumingsun iku ora lurus ana ing jeroné: nanging wong mursid bakal urip marga saka pracayané. Habakuk 2:4.

Rong golongan wong kang padha nyembah iku bakal kawedhar lumantar prosès panggènan paukuman ing Daniel bab rolas.

Panjenengané banjur ngandika, “Lungaa, Dhanièl, awit tembung-tembung iki isih katutup lan kasegel nganti tekan wekasaning jaman. Akeh wong bakal disucekaké, diputihaké, lan diuji; nanging para wong duraka bakal tumindak duraka; lan ora ana siji waé saka para wong duraka kang bakal mangerti; nanging para wong wicaksana bakal mangerti.” Daniel 12:9, 10.

Wong-wong wicaksana ing kitab Daniel iku padha karo para prawan wicaksana ing Matius pasal rong puluh lima, kang kabeneraké déning pracaya; lan wong-wong duraka iku padha karo para prawan bodho, kang kajunjung déning gumunggung. Ing pungkasané impèné Miller, permata-permata iku nglambangaké lenga ing pasemon bab sepuluh prawan, yaiku pesen iku.

“Gusti Allah kaaibaké nalika kita ora nampani pawarta-pawarta kang Panjenengané kirim marang kita. Mangkono kita nampik lenga emas kang badhé Panjenengané curahaké menyang jiwa kita supaya bisa diparingaké marang wong-wong kang ana ing pepeteng. Nalika swara panggilan bakal teka, ‘Lah, pangantèn lanang teka; metua kowe kanggo nemoni dheweke,’ wong-wong kang ora nampa lenga suci, kang ora ngugemi sih-rahmaté Kristus ing sajroning atiné, bakal nemokaké, kaya para prawan gemblung, yèn wong-wong mau ora siyap nemoni Gustiné. Ing sajroné awaké dhéwé, wong-wong mau ora nduwèni daya kanggo oleh lenga iku, lan uripé dadi rusak.” *Review and Herald*, 20 Juli 1897.

Padhangé permata-permatané Miller ing dina-dina pungkasan bakal sumunar ping sepuluh luwih cemerlang, lan becik angka sepuluh uga padhang iku minangka pralambang sawijining ujian. Ing dina-dina pungkasan, kang digambarake ing pérangan pungkasan saka impèné Miller, padhangé bebener kang kaaturaké ana ing papan-papané Habakuk ngasilaké sawijining pesen pangujian, kang ing pasemon babagan sepuluh prawan iku digambarake minangka pesen Pambengok Tengah Wengi. Proses pangujian iku minangka pangulangan saka proses pangujian ing sajarah Millerite, awit pasemon babagan sepuluh prawan iku kaulang nganti tekan saben aksara ing dina-dina pungkasan.

“Aku asring diarahake marang pasemon babagan sepuluh prawan, kang lima ana kang wicaksana, lan lima bodho. Pasemon iki wus katindakaké lan bakal katindakaké nganti ing saben rinciyané, awit pasemon iki nduwèni tetrapan kang mirunggan tumrap jaman iki, lan, kaya pekabaran malaékat katelu, wis katindakaké lan bakal tetep dadi kayektèn saiki nganti pungkasaning jaman.” *Review and Herald*, August 19, 1890.

Sepuluh iku pralambanging sawijining panggodhèn, lan ing pungkasaning sepuluh dina, Daniel lan telu kancané kang pinilih katon luwih endah lan luwih lemu tinimbang wong-wong kang padha mangan pangananing Babilon. Wong-wong gumunggung kang dipratelakaké ing Habakuk, kang urip manut praduga lan dudu kanthi pracaya, ngrembakakaké wataking Babilon. Ing sajarah Millerite, wong-wong mau dadi para putri Babilon, lan ing Habakuk, ciri-ciri profetik kapapaan kang dipigunakaké kanggo ngenali wataking wong-wong kang milih ora urip kanthi pracaya.

Lah, nyawané wong kang ngluhuraké awaké dhéwé iku ora jejeg ana ing jeroné: nanging wong mursid bakal urip marga saka pitadosé. Malah uga, marga déné dhèwèké nerak déning anggur, iku wong gumunggung, ora gelem meneng ana ing omahé, kang ngembakaké pepénginané kaya naraka, lan kaya pati, sarta ora bisa marem, nanging nglumpukaké marang awaké dhéwé sakehing bangsa, lan numpuk marang awaké dhéwé sakehing umat: Apa ora kabèh iki bakal ngucapaké pasemon marang dhèwèké, lan unen-unen panyendhu marang dhèwèké, sarta kandha, Bilai tumrap wong kang nambahi apa kang dudu duwèké! nganti kapan? lan tumrap wong kang mbebani awaké dhéwé nganggo lempung kandel! Apa ora bakal dumadakan tangi wong-wong kang bakal nyakot kowé, lan tangi wong-wong kang bakal ngganggu kowé, lan kowé bakal dadi jarahan tumrap wong-wong mau? Awit kowé wis ngrampasi akèh bangsa, kabèh turahaning para bangsa bakal ngrampasi kowé; marga saka getihing manungsa, lan

marga saka panganiaya marang nagara, marang kutha, lan marang sakehé wong kang manggon ana ing kono. Habakkuk 2:4–8.

Proses panggodhogan sing katindakaké marang para prawan ing Matius rong puluh lima ngasilaké sawijing golongan para panyembah, sing wus ngrembakaaké wataké ratu ing sisih lor (kepausan), kang uga dadi kakuwasan sing “ngrusak akèh bangsa.” Kakuwasan kapausan iku kang dumadakan kena cokotan, kaya déné Izebel dipangan déning asu.

Mangkene pangandikané Pangéran: Lah, ana sawijining bangsa teka saka nagara sisih lor, lan ana bangsa gedhé bakal katangèkaké saka pucuk-pucuking bumi. Wong-wong iku bakal nyekel gandhéwa lan tumbak; padha kejem, lan ora nduwèni welas asih; swarané nggero kaya segara; lan padha nunggang jaran, kabèh katata kaya wong-wong kanggo perang nglawan kowé, hé putri Sion. Aku padha wis krungu pawartané bab iku: tangan kita dadi kendho; kasangsaran wis nyekel kita, lan lara, kaya wong wadon kang lagi nglarani. Aja metu menyang pategalan, lan aja mlaku ana ing dalan; awit pedhangé mungsuh lan rasa wedi ana ing sakèhé sakubengé. Hé putri bangsaku, sabukenana bagor, lan gulinga ing awu; tindakna panangisan kaya tumrap anak lanang ontang-anting, kanthi pangadhuh kang pait banget; awit wong kang ngrampog iku bakal ndadak teka nimpa kita. Yeremia 6:22–26.

Loro golongané Habakkuk iku ya iku wong-wong sing kabeneraké marga saka pracaya, lan wong-wong sing mangan lan ngombé piwulang-piwulangé Babil. Wong-wong ing dina-dina pungkasan ing impené Miller sing kagambaraké minangka para prawan, salah siji ngrembakakaké wataké Kristus, lan kanthi mangkono nampa segelé Allah, utawa ngrembakakaké wataké kapapaan lan nampa tandha kéwan galak.

“Wayahé wis tekan supaya pepadhang kang sejati sumunar ana ing satengahing pepeteng moral. Pesené malaékat katelu wis dikabarké marang jagad, mènèhi pepéling marang manungsa supaya aja nampani tandhané kéwan buas utawa rupané ing bathuké utawa ing tangané. Nampani tandha iki tegesé tekan ing putusan kang padha kaya kang wis ditindakaké déning kéwan buas iku, lan mbéla gagasan-gagasan kang padha, kanthi langsung nentang pangandikané Allah. Bab kabèh wong kang nampani tandha iki, Allah ngandika, ‘Wong iku uga bakal ngombé saka anggur bebenduné Allah, kang diwutahaké tanpa campuran menyang ing tuwunging paukumané; lan dhèwèké bakal disiksa nganggo geni lan belerang ana ing ngarsané para malaékat suci, lan ana ing ngarsané Sang Cempé.’” Review and Herald, July 13, 1897.

Para prawan sing ngunjuk anggur Babil bakal ing tembe pungkasane ngunjuk anggur bebenduning Allah. Ing kitab Yesaya, para wong mendem saka Éfraim mratandhani kemabukan wutané kanthi mbalik-balik tatanan samubarang, lan tumindak iku kudu dianggep minangka “lempunging tukang guci.”

Ngenali “kang saben dina” minangka pralambang Kristus mbalikke kayekten bab “kang saben dina” nganti kosok balene, amarga “kang saben dina” iku pralambang Iblis. Pangenalan Miller manawa “kang saben dina” iku paganisme kagambar kanthi langsung ana ing méja-méjané Habakkuk. Panemon Miller tumrap wacana ing Tesalonika, kang ndadèkaké

dhèwèké mangertèni manawa paganismelah kang “disingkiraké,” supaya “manungsa dosa” kang lenggah ing padalemané Allah bisa kababar, iku minangka kayekten utama kang dumunung ana ing 2 Tesalonika, pasal loro.

“Aku terus maca, lan ora bisa nemokake perkara liya kang ana tembung iku [kang saben dina] kajaba ing Daniel. Banjur aku [kanthi pitulungan konkordansi] njupuk tembung-tembung kang gegandhengan karo iku, ‘mbusak;’ dheweke bakal mbusak kang saben dina; ‘wiwit wektu kang saben dina iku dibusak,’ lan sapiturute. Aku terus maca, lan ngira manawa aku ora bakal nemokake pepadhang tumrap nas iku; pungkasané aku tekan 2 Tesalonika 2:7, 8. ‘Amarga rahasiayang duraka iku wus lumaku; mung wong kang saiki ngalang-alangi iku bakal terus ngalang-alangi, nganti dheweke disingkirake saka dalan, lan banjur si durjana iku bakal kawedhar,’ lan sapiturute. Lan nalika aku wis tekan ing nas iku, aduh, cetha lan mulya banget bebener iku katon! Ana ing kana! Iku lah kang saben dina! Saiki, apa tegesé Paulus kanthi ‘wong kang saiki ngalang-alangi,’ utawa nyegah? Kanthi ‘wong dosa,’ lan ‘si durjana,’ kang katuduh yaiku Kapapaan. Inggih, apa kang ngalang-alangi Kapapaan supaya ora kawedhar? Ya, iku Paganisme; mula, ‘kang saben dina’ mesthi ateges Paganisme.” —William Miller, *Second Advent Manual*, kaca 66.” *Advent Review and Sabbath Herald*, 6 Januari 1853.

Tegesé “kang saben dinane” ing Thessalonians, kang dipuntemokaké déning Miller, iku minangka kayektèn utama saking pérangan wacana punika. Nalika Paulus mratélakaké wong-wong kang boten tresna dhateng kayektèn, lan déning sabab punika badhé nampi kasasar ingkang kiyat, mesthi piyambakipun ugi nedahaké sengit dhateng kayektèn ing teges umum; nanging kayektèn ingkang dipunrujuk kanthi langsung ing pérangan punika yaiku kayektèn bilih “kang saben dinane” punika nggambaraken Roma pagan.

Pepadhanging badan iku mripat; mulane manawa mripatmu resik, satembahing badanmu kabèh bakal kapenuhan pepadhang. Nanging manawa mripatmu ala, satembahing badanmu kabèh bakal kapenuhan pepeteng. Mulane manawa pepadhang kang ana ing jeronmu iku pepeteng, gedhene kaya apa ta pepeteng iku! Ora ana wong kang bisa ngabdi marang bendaran loro; amarga mesthi siji bakal disengiti lan sijiné ditresnani; utawa siji bakal dicekel temenan lan sijiné bakal disepelekeke. Kowé ora bisa ngabdi marang Gusti Allah lan marang mamon. Matius 6:22–24.

Mung ana katresnan marang kayekten, utawa sengit marang kayekten. Ora ana dalan tengah. Panggodha kang kuwat sing tumiba marang para prawan bodho ing Matius selikur lima adhedhasar panolakané marang pepadhang saka permata-permatané Miller kang makili ujian pungkasan. Ujian pungkasané Israèl kuna yaiku ujian kaping sepuluh, lan permata-permatané Miller sumunar kaping sepuluh luwih padhang ing dina-dina pungkasan. Lambang panolakan marang permata-permatané Miller yaiku “the daily,” kang dibalikké déning para wong mendem saka Éfraim ing generasi katelu Adventisme. “The daily” iku lambang satanis saka paganisme. Para wong mendem mau ngenalaké sawijining permata palsu, kang digawa saka Protestantisme murtad, sing netepaké “the daily” minangka lambang Kristus.

Pangerten Miller ngenani permatané diwatesi déning sajarah ing ngendi dhèwèké kawungokaké. Amarga yakin yèn Rawuhipun Kapindho iku kadadéan kenabian sabanjuré, tatu mematakaning kapausan ing taun 1798 mung bisa makili karajan bumi kang kaping papat lan pungkasan ing Daniel loro. Pangerten Miller uga diwatesi ing bab “kang saben dina,” awit paseksèné nyatakake yèn lumantar wahyu dhèwèké dituntun marang sawijining cara pasinaon tartamtu, ing ngendi dhèwèké ngandharaké yèn dhèwèké migunakaké Alkitabé, Cruden’s Concordance, lan maca sawetara koran. Kaputusané kanggo nyinaoni kanthi cara mangkono iku mung dumadakan lumebu ing pikirane.

“Sajroning rolas taun aku dados deist, aku maca sakèhé sajarah sing bisa daktemokaké; nanging saiki aku tresna marang Alkitab. Alkitab mulang bab Gusti Yesus! Nanging isih ana pérangan Alkitab sing akèh banget kang peteng tumrap aku. Ing taun 1818 utawa 19, nalika sesrawungan karo sawijining kanca sing dakparani, lan sing wis naté wanuh karo aku sarta krungu aku guneman nalika aku isih dados deist, dhèwèké takon kanthi cara sing cukup ateges, ‘Apa panemumu ngenani ayat iki lan ayat kuwi?’ ngrujuk marang ayat-ayat lawas sing biyèn taksanggah nalika aku isih deist. Aku mangerti apa sing lagi dikarepaké, banjur mangsuli—Menawa kowé gelem maringi aku wektu, aku bakal kandha apa tegesé. ‘Pira suwéné wektu sing kokbutuhaké?’ Aku ora ngerti, nanging aku bakal ngandhani kowé, wangsulanku, amarga aku ora bisa pracaya manawa Allah wus maringi sawijining wahyu sing ora bisa dingertèni. Mulané aku banjur netepaké ati kanggo nyinaoni Alkitabku, kanthi pracaya manawa aku bisa nemokaké apa sing dimaksud déning Sang Roh Suci. Nanging sanalika aku wus netepaké prakara iki, ana pikiran sing teka marang aku—‘Upama kowé nemu sawijining pérangan sing ora bisa kokmangertèni, apa sing bakal koklakoni?’ Banjur cara nyinaoni Alkitab iki teka ing pikiranku:—Aku bakal njupuk tembung-tembung saka pérangan-pérangan kuwi, lan nlusuri liwat saindhenging Alkitab, sarta kanthi cara iki nemokaké tegesé. Aku nduwèni Cruden’s Concordance, sing miturut pamikiranaku iku sing paling becik ing donya; mula aku njupuk buku iku lan Alkitabku, banjur lungguh ing méjaku, lan ora maca apa-apa liyané, kajaba sethithik koran, amarga aku wus mantep arep ngerti apa sing dimaksud déning Alkitabku. Apollos Hale, *The Second Advent Manual*, 65.

Permata-permatané Miller ora mung dingertèni lumantar cara panalitèné, nanging uga lumantar wahyu langsung saka Gusti Allah.

“Allah ngutus malaékat-Nya kanggo makarya ing sajroning ati sawijining tani sing durung pracaya marang Kitab Suci, supaya nuntun dheweke nggolèki pamedharan-pamedharan nabi. Malaékat-malaékat Allah bola-bali ngunjungi wong pinilih iku, kanggo nuntun pikirane lan mbukak marang pangertèné pamedharan-pamedharan nabi sing tansah dadi peteng tumrap umat Allah. Wiwitaning rentengan bebener kaparingaké marang dheweke, lan dheweke dituntun terus nggolèki sesambungan demi sesambungan, nganti dheweke nyawang Sabda Allah kanthi gumun lan pakurmatan. Ing kono dheweke weruh sawijining rentengan bebener kang sampurna. Sabda sing biyèn dianggep ora kaparingi ilham déning dheweke iku saiki kabuka ana ing ngarepé pandelengé kanthi kaéndahan lan kamulyanipun. Dheweke weruh yèn siji péranganing Kitab Suci nerangaké pérangan liyané, lan nalika siji ayat

katutup tumrap pangertèné, dheweke nemu ing pérangan liya saka Sabda iku apa sing nerangaké. Dheweke ngajèni Sabda Allah kang suci kanthi kabungahan lan kanthi pakurmatan tuwin rasa wedi suci kang paling jero.” *Early Writings*, 230.

Nalika Sister White nyatakaké yèn “Gusti Allah ngutus malaékaté” marang Miller, pranyata iku nuduhaké yèn Gabriel iku malaékat sing diutus marang Miller, awit “malaékaté” iku sawijining sesebutan sing dipasrahaké marang Gabriel.

“Pangandikaning malaékat, ‘Aku iki Gabriel, kang ngadeg ana ing ngarsané Allah,’ nedahaké yèn dhèwèké ngasta kalenggahan kang pinunjul banget ing plataraning swarga. Nalika dhèwèké rawuh nggawa pawarta marang Daniel, dhèwèké ngandika, ‘Ora ana siji waé kang nyekel bebarengan karo aku ing prakara-prakara iki, kajaba Mikhaèl [Kristus], Pangéranira.’ Daniel 10:21. Bab Gabriel, Sang Juru Slamet ngandika ing Wahyu, yèn ‘Panjenengané ngutus lan maringi pratandha lumantar malaékaté marang abdiné, yaiku Yohanes.’ Wahyu 1:1.” *The Desire of Ages*, 99.

Gabriel lan para malaékat liyané diutus kanggo nuntun pamikirané Miller lan “mbikak marang pangertèné ramalan-ramalan sing sadurungé tansah peteng tumrap umat Allah.” Pesené iku ora mung kawangun lumantar cara panalitèn sing ditindakaké, nanging uga lumantar wahyu ilahi. Cara dhéwé sing dipigunakaké kanggo nyinau Alkitab wis katandur ing sajroning pikirane. Nalika Allah ndadèkaké kayektèn tekan ing pikiran kita, iku minangka wahyu ilahi, béda karo tekaning kayektèn lumantar prosès mbagi Alkitab kanthi bener. Miller nindakaké kalorone, nanging wahyu ilahi kudu dadi pérangan saka carané Miller tekan marang pangerten bab “kang saben dina.”

Miller mesthi ora bakal ngerteni osilasi gender ing Daniel bab wolu, ayat sanga nganti rolas, amarga kang diduwèni mung Kitab Suci lan sawijining konkordansi kang tanpa informasi apa waé ngenani basa-basa Alkitab. Dheweke ora bakal weruh bédané antara “sur” lan “rum,” kang loro-loroné padha diterjemahaké dadi “take away.” Dheweke uga ora bakal weruh bédané antara “miqdash” lan “qodesh,” kang loro-loroné padha diterjemahaké dadi “sanctuary.”

Panjenengané mesthi ora bakal weruh kayektèn saka tembung “tamid” kang kapanggih kaping satus papat ing Kitab Suci. Kayektèn kang ora bisa dideleng déning panjenengané (lan uga iku kayektèn kang pancèn wis dideleng déning panjenengané), yaiku menawa saka satus papat panganggoné tembung Ibrani “tamid” ing Kitab Suci, mung ana ing kitab Daniel tembung Ibrani “tamid” iku dienggo minangka aran. “Tamid” iku tembung Ibrani kang tegesé “terus-menerus”, lan ing kitab Daniel diterjemahaké dadi “kang saben dina”.

Mung ana ing kitab Daniel tembung iku dienggo minangka tembung aran, lan sangang puluh sanga kaping liyane dienggo minangka tembung katerangan. Awit saka iku, nalika para juru nerjemah Kitab Suci King James ngadhepi kasunyatan manawa Daniel migunakaké tembung iku kaping lima minangka tembung aran, déné kabèh panulis Kitab Suci liyane migunakaké tembung iku sangang puluh sanga kaping minangka tembung katerangan, wong-wong mau kapeksa déning boboting bukti kanggo mbeneraké panganggoné Daniel

marang tembung iku minangka tembung aran. Supaya bisa mbeneraké Daniel, wong-wong mau nambahaké tembung “kurban” marang Tembung mau, lan kanthi mangkono ngowahi tembung aran dadi tembung katerangan. Banjur, supaya bisa mbeneraké para juru nerjemah iku, Ellen White kaparingi ilham kanggo nyathet yèn dheweke, “nyumurupi gegayutan karo ‘Daily,’ manawa tembung ‘sacrifice’ iku ditambahi déning kawicaksanaan manungsa, lan ora kalebu ing naskahé; lan manawa Gusti maringi pamawas kang bener bab iku marang wong-wong sing nglairaké sesambat bab jam pangadilan.”

Miturut paseksènè dhéwé, Miller lagi ngupaya mangertèni “kang saben dina,” sing pungkasane dimangertèni déning dhèwèké ing 2 Tesalonika. Nanging uga, miturut paseksènè dhéwé, nalika ngupaya mangertèni sawijining tembung, dhèwèké bakal nimbang saben panggonan ing ngendi tembung iku dipigunakaké, lan tembung iku dipigunakaké sangang puluh sanga kaping liyané ing Alkitab. Nanging paseksènè bab “kang saben dina” iku, dhèwèké kandha yèn dhèwèké ora nemokaké ing panggonan liya kejaba mung ing kitab Daniel, nalika dhèwèké ngandika, “Aku terus maca, lan ora bisa nemokaké kedadéan liya ing ngendi iku [kang saben dina] katemu, kejaba ing Daniel.” Miller katuntun marang permata-permata iku ora mung déning cara pasinané piyambak, nanging uga déning wahyu ilahi sing diparingaké marang dhèwèké lumantar paladosané para malaékat.

Mulané pangertèné babagan “kang saben dina” iku bener, nanging winates. Panjenengané ora bisa mangertèni yèn saka limang kaping “kang saben dina” kasebut ing kitab Daniel, salah siji saka telu kaping nalika “kang saben dina” iku “dicopot,” nduwèni teges sing béda tinimbang loro kaping liyané. Ing siji kaping, “kang saben dina” digunakaké bebarengan karo tembung Ibrani “rum”, lan ing loro kaping liyané digunakaké bebarengan karo tembung Ibrani “sur”. Kaloro tembung kasebut padha diterjemahaké minangka “dicopot”, nanging “rum” ing Daniel pasal woluh ayat sewelas tegesé “diangkat munggah lan diluhuraké”, déné ing pasal sewelas ayat telung puluh siji, lan pasal rolas ayat sewelas, tembung “sur” tegesé “disingkiraké”.

Para teolog sing mangan lan ngunjuk panganan Babil, mbantah manawa manawa sira mbusak sawijining prakara utawa kapan sira ngunggahaké sawijining prakara, kekaroné padha makili sawijining jinis panyingkiran, mula loro tembung iku kudu dimangertèni minangka nduwèni teges kang padha. Wong-wong mau mbantah manawa telu kaping “the daily,” iku “taken away” tansah ateges nyingkiraké, lan kanthi mangkono, wong-wong mau netepaké manawa Daniel sembrana ing pamilihing tembung. Wong-wong mau ora ngucapaké mangkono kanthi blaka, nanging lumantar inferènsi wong-wong mau mulang manawa Daniel kuduné migunakaké tembung “sur” ing katelu kalanggènan iku, awit miturut para teolog iku, dhèwèké mesthiné ngersakaké prakara kang padha saben-saben “the daily” iku “taken away.”

Padha uga nindakaké bab kang padha tumrap tembung “miqdash” lan “qodesh,” kang loro-loroné diterjemahaké dadi “papan suci,” ing ayat sewelas nganti patbelas saka pasal woluh. Ing saben panyebutan “papan suci” ing patang ayat mau, padha negesaké yèn kabèh iku makili papan suciné Allah. Kanthi panyimpulan manèh, Daniel kuduné mung

migunakaké “qodesh” ing kabèh telung panyebutan kuwi, lan ora migunakaké “miqdash” ing ayat sewelas. Miller mesthi ora bakal mangertèni bédané tembung-tembung mau, nanging para teolog modhèren mangertèni, lan nalika padha mangertèni, padha negesaké yèn ora ana bédané sing kena diakoni. Nanging Miller, sing ora mangertèni bédané antarane tembung-tembung mau, malah tekan marang pangerten kang kosok baliné karo para teolog modhèren.

Kasunyatané, Daniel iku sawijining panulis kang banget tliti, kang mangerti basa Ibrani lan dianggep kaping sepuluh luwih pinter tinimbang sakèhé wong wicaksana liyané ing Babil, yaiku wong-wong kang pancèn pinter miturut ukuran masarakaté dhéwé. Manawa ana wong sing ngerti panganggoné basa Ibrani kanthi trep, lan kepriyé kuduné basa iku dipratélakaké kanthi bener ing sajarah tartamtu mau, wong iku ya Daniel. Manawa Daniel migunakaké tembung-tembung kang béda, kuwi amarga tembung-tembung mau pancèn dimaksudaké kanggo ngandhut teges kang béda, kang kanthi sengaja arep dipratélakaké déning dhèwèké. Nalika panganggoné Daniel kang mligi tumrap tembung-tembung sing dijarwakaké dadi “papan suci” utawa dadi “ngilangi” diakoni, tembung-tembung mau negesaké pangerten Miller babagan “sing saben dina,” kang diweruhi déning Miller ana ing pérangan ayat iku dhéwé, ing ngendi Paulus netepaké yèn wong-wong kang sengit marang kayektèn wis katetepaké nampa panyesatan kang rosa.

Wong-wong sing sengit marang kayektèn lan pracaya marang goroh kang nuwuhaké pepéngin kang banget kuwat, uga dilambangaké minangka para wong mendem saka Éfraim, kang kagolong dadi rong golongan. Golongan siji yaiku para pamimpin kang sinau, lan golongan sijiné manèh yaiku umat awam kang ora sinau, kang mung gelem ngrungokaké apa kang diwulangaké déning para wong sinau mau. Wong-wong iku yaiku wong-wong sing ndhelik ana ing sangisoré goroh, lan sing gawé prejanjian karo pati. Wong-wong iku yaiku wong-wong kang nyawané kaunggahaké ing Habakuk loro, lan wong-wong iku yaiku para prawan bodho ing Matius rong puluh lima. Wong-wong iku yaiku wong-wong sing nampik kayektèn-kayektèn dhasar saka impèné Miller, kang sumorot ping sepuluh luwih padhang ing wekasané (nglambangaké ujian kaping sepuluh lan pungkasan tumrap Israèl modhèren), kaya kang dilambangaké déning ujian kaping sepuluh lan pungkasan tumrap Israèl kuna.

Kita badhé nglajengaken panaliten punika wonten ing artikel salajengipun.

Lan Sang Yehuwah ngandika marang Musa, “Pira suwéné umat iki arep nyenyamah Aku? Lan pira suwéné manèh wong-wong iki ora precaya marang Aku, sawisé sakehé pratandha kang wus Dakpirsakaké ana ing tengahé? Aku bakal nggebag wong-wong iki kalawan pageblug, lan bakal nyirnakaké warisané, sarta saka kowé Aku bakal ndadèkaké bangsa kang luwih gedhé lan luwih rosa tinimbang wong-wong iki.” Nanging Musa matur marang Sang Yehuwah, “Temah wong Mesir bakal krungu bab iku, awit Paduka sampun ngirid umat punika medal saking satengahing wong-wong mau kalawan pangwaos Paduka. Lan wong-wong mau bakal nyaritakaké marang para pandhudhuking nagara iki; awit wong-wong iku sampun krungu bilih Paduka, dhuh Yehuwah, wonten ing satengahing umat punika, bilih Paduka, dhuh Yehuwah, katingal pasuryan lawan

pasuryan, lan méga Paduka ngadeg ing sandhuwuré wong-wong mau, sarta Paduka lumampah wonten ing ngarepé wong-wong mau, ing wayah awan lumantar tugu méga, lan ing wayah bengi lumantar tugu geni. Saiki manawa Paduka matèni umat iki kabèh kaya wong siji, temah para bangsa kang wis krungu kawentar Paduka bakal padha matur mangkéné: Amarga Sang Yehuwah ora kwasa nglebokaké umat iki menyang nagara kang wus Diprasetyakaké marang wong-wong mau, mulané Panjenengané matèni wong-wong mau ana ing ara-ara samun. Saiki, kawula nyuwun, mugi pangwaosing Gusti kawula kaluhuraké, kaya ingkang sampun Paduka ngandikakaké, mangkéné: Sang Yehuwah iku dawa sabaré lan ageng sih-kadarmané, ngapunteni piala lan panerak, nanging ora pisan-pisan mbébasaké wong kang kaluputan; Panjenengané ngunjukaké pialaning para bapa marang anak-anaké tekan turun katelu lan kaping papat. Kawula nyuwun, mugi Paduka ngapunteni pialaning umat punika manut agenging sih-kadarman Paduka, kaya Paduka sampun ngapunteni umat punika wiwit saka Mesir dumugi sapunika.” Lan Sang Yehuwah ngandika, “Aku wus ngapunteni manut pangucapmu. Nanging satemen-temené demi kauripan-Ku, sakabèhé bumi bakal kaekebak kalawan kamulyaning Sang Yehuwah. Awit sakehé wong kang wus weruh kamulyan-Ku lan kaélok-an-kaélok-an-Ku kang Daklakoni ana ing Mesir lan ing ara-ara samun, nanging saiki wus nyoba Aku nganti ping sapuluh lan ora ngrungokaké swara-Ku; satemené wong-wong mau ora bakal weruh nagara kang wus Dakprasetyakaké marang para leluhuré, mangkono uga ora ana siji waé saka wong-wong kang nyenyamah Aku bakal weruh iku. Nanging abdin-ing-Ku Kaleb, awit dhèwèké kagungan roh kang béda lan wus manut marang Aku kanthi sampurna, dhèwèké bakal Daklebokaké menyang nagara kang wus ditambahé; lan turuné bakal ndarbeni iku.” Cacahing Yosua 14:11–24.